

О.Ю. Давидова, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.С. Соколенко, канд. екон. наук, доц. (*ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, Харків*)

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Підприємствам готельно-ресторанного господарства обов'язково, для підсилення своїх конкурентних переваг та виходу на нові ринки, необхідно формувати стратегії розвитку з урахуванням відбору стратегічних альтернатив.

На сучасному етапі ресторанне господарство є однією з найприбутковіших сфер здійснення економічної діяльності у світі, однак така діяльність є також однією з найризикованіших. Слід зазначити, що еталонної моделі ведення ресторанного бізнесу не існує. Історично це одна з найдавніших сфер діяльності, але вона є достатньо інноваційною. Зміни соціально-економічного середовища як зовнішнього фактору мають вплив на галузь ресторанного господарства. Однак у цьому бізнесі, незважаючи на певну нестабільність, існують свої закономірності. Специфіка даного виду діяльності, а також недостатня вивченість тенденцій його розвитку мають вагоме практичне значення.

Ресторанний ринок – один із найбільш динамічних ринків в Україні. Він надзвичайно чутливий до економічного стану країни, коливань курсу валют та соціальних чинників. Останні два роки (2017–2018) він намагається активно відновитися після політичної та економічної кризи 2014–2015 рр. За оцінками Rest Consulting загалом за цей період припинило діяльність понад 5600 підприємств ресторанного господарства, з яких близько 1500 ресторанів закрилися, не витримавши кризи, а інші знаходяться в окупованому Криму та зоні АТО [1].

Обсяг усього українського ресторанного ринку аналітики оцінюють у 30 млрд. грн. За кількістю закладів, який становить близько 15 тис. він уже перевищив показники докризового 2013 року (не враховуючи закладів у Криму та зону АТО [2]).

На вересень 2018 р. у шести найбільших містах України (Києві, Харкові, Львові, Одесі, Запоріжжі та Дніпрі) функціонувало 10994 підприємства у сфері ресторанного господарства. З них найбільшу частку займають заклади типу кафе та ресторанів – 46% (5009 од.). Закладів формату Fast Food – 40% (4427 од.), частка барів, пабів та нічних клубів найнижча – 14% (1 558 од.) [3].

Серед міст України найбільшу кількість об'єктів ресторанного господарства представлено в Києві, який за цим показником майже в 2,5 рази випереджає Харків та Одесу, більш ніж у чотири рази – Дніпро і

майже в 10 разів – Запоріжжя. У переважній більшості у структурі закладів ресторанного господарства переважають кафе та ресторани і лише в Києві – заклади формату Fast Food.

Серед головних причин, які стримують розвиток об'єктів ресторанного господарства, ресторатори, експерти та дослідники виокремлюють такі:

- загальний економічний спад у країні та військові дії в зоні АТО, що впливає на зниження попиту на ресторани послуги, і як наслідок, погіршення показників фінансової стійкості та операційної діяльності закладів ресторанного господарства;

- недосконалість законодавства та нормативно правового поля України для ведення ресторанного бізнесу;

- високий рівень фінансового ризику та корумпованості в Україні, що не сприяє залученню світових брендів ресторанного бізнесу та інвестицій у розвиток галузі;

- зменшення контингенту потенційних споживачів унаслідок змін у чисельності та структурі населення країни, пришвидшення темпів росту виїзних турпотоків;

- відсутність практичного досвіду антикризового управління у керівників закладів ресторанного господарства, що призводить до зменшення кількості фінансово спроможних підприємств, які схильються до реалізації стратегії скорочення або ліквідації діяльності взагалі;

- високі ставки орендної плати за приміщення через брак якісних площ негативно впливають на відкриття нових та цінову політику діючих закладів ресторанного господарства.

Ресторанний ринок України не характеризується як насичений. Очевидно, що основою для його розвитку є передусім рівень доходів населення, який зменшився у зв'язку з фінансово-економічною ситуацією останніх років. Але треба зазначити, що перспективи зростання та розширення ресторанного ринку України достатньо великі.

Із зростанням кількості підприємств ресторанного господарства різних форматів зростає і конкуренція. Для формування конкурентних переваг та забезпечення ефективної роботи кожному підприємству ресторанного господарства необхідно розробляти науково обґрунтовані рекомендації щодо підвищення ефективності стратегічного управління та функціонування підприємства.

Новітні наукові розробки та методики їх впровадження, а також методологію їх практичної реалізації та досягнення ефективності діяльності здатні консолідувати консалтингові підприємства,

необхідність яких стає все більш очевидною в сучасних умовах конкуренції, що загострюється.

Варто відзначити, що сучасні ресторатори підходять більш професійно до управління ресторанним бізнесом шляхом проведення стратегічного аналізу ринку, маркетингових досліджень, засвоєння нових підходів та методик проведення рекламної діяльності, застосовування інноваційних технологій тощо.

Таким чином, усе вищенаведене підкреслює важливе значення активного впровадження інновацій у процес управління розвитком та діяльністю підприємства з метою розширення можливостей досягнення стратегічних цілей та підвищення конкурентоспроможності [4].

Досвід економічного та соціального розвитку суспільства підтверджує, що сталий розвиток підприємств сфери ресторанного господарства може бути забезпечений виключно завдяки інноваційним технологіям на макро-, мезо- та мікрорівнях, оскільки вони сприяють модернізації та структурній перебудові економіки.

Пріоритетним напрямом розвитку підприємств ресторанного господарства є доведення їх якості до рівня міжнародних стандартів, удосконалення технологій, упровадження нових видів та форм обслуговування, що дозволить у повному обсязі задовольнити потреби споживачів.

Список джерел інформації

1. Гладских Е. Обзор ресторанного рынка. URL: <https://delo.ua/lifestyle/sytnyj-god-obzor-restorannogorynka-329410.htm> (27.03.2017. Заг. з екрану).
2. Нагорський В. Експерти підраховали кількість магазинів, ресторанів і кафе у найбільших містах України. URL: <https://informator.news/eksperty-pidrahuvalykillist-mahazyniv-restoraniv-kafe-u-najbilshyh-mistahukrajiny.htm> (16.10.2017. Заг. з екрану).
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Давидова О. Ю. Технологія впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу // Бізнес Інформ. - 2018. - № 2. - С. 278–282.